

Attīstības grupu kopsavilkums

Valsts: Latvija

www.partnerup-project.eu

[partnerupeu](https://www.facebook.com/partnerupeu)

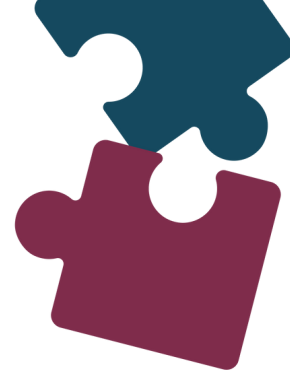

[partnerupeu](https://twitter.com/partnerupeu)

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr materiāls atspoguļo tikai autora(-u) viedokli un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un kultūras izpildāģentūras (EACEA) uzskatus. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nevar būt par tiem atbildīgi.

Iesaistītās ieinteresētās puses

Valsts izglītības attīstības aģentūra (turpmāk - VIAA) un Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība (LPIA) īstenoja četras attīstības grupu sanāksmes Rīgā un Limbažu novadā, kurās kopumā piedalījās 105 dalībnieki. Attīstības grupas sesijas notika gan tiešsaistē, gan klātienē.

Visos pasākumos tika nodrošinātas tiešsaistes dalības iespējas (ZOOM), līdz ar to tiešsaistē piedalījās 18 dalībnieki no 105. Dalībnieki pārstāvēja dažāda veida ieinteresētās puses:

Visos pasākumos tika nodrošinātas tiešsaistes dalības iespējas (ZOOM), līdz ar to tiešsaistē piedalījās 18 dalībnieki no 105. Dalībnieki pārstāvēja dažāda veida ieinteresētās puses:

- Valsts izglītības attīstības aģentūra, kura šajā laikā īstenoja ESF projektu Nr. 8.4.1.0/16/I/001 «Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide» (2017. – 2023.) – un Latvijas Izglītības un zinātnes ministrija - 8 dalībnieki;
- Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība, kura veicina neformālās izglītības sistēmas attīstību Latvijā - 4 dalībnieki;
- Pašvaldības, kuras galvenokārt pārstāvēja amatpersonas, kas atbild par pieaugušo izglītības attīstību savā teritorijā - 33 dalībnieki;
- Privātie un valsts pieaugušo izglītības nodrošinātāji - 37 dalībnieki;
- Pieaugušo izglītībā iesaistītās nevalstiskās organizācijas - 12 dalībnieki;
- 5 Bibliotēkas, 6 uzņēmēji, 3 pašvaldību sociālo pakalpojumu sniedzēju pārstāvji, 1 slimnīca un 1 vietējā laikraksta pārstāvis.
-

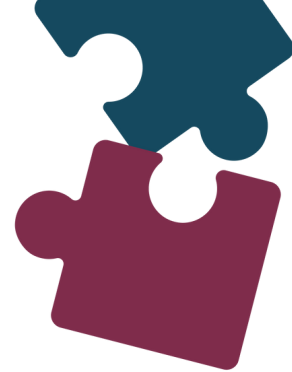
Aktivitātes un metodes ieinteresēto pušu iesaistīšanai

Attīstības grupu sanāsmēs tika izteikti vairāki priekšlikumi, kā pāriet no sadrumstalotas un projektu pieejas uz pastāvīgu un visaptverošu ieinteresēto pušu sadarbības sistēmu pieaugušo izglītības jomā. Tika atzīmēts, ka tam nepieciešama plašāka ieinteresēto pušu, piemēram, pašvaldību, plānošanas reģionu, iesaiste, lai nodrošinātu sabalansētu pieaugušo izglītības piedāvājumu, ņemot vērā teritoriālos un nozaru aspektus saistībā ar mērķa grupu izglītības vajadzībām.

Precīzāk jādefinē katras iesaistītās puses uzdevumi un pienākumi, lai nodrošinātu mācību pieejamību visur un ikvienam, novērstu funkciju dublēšanos un veidotu lietotājam draudzīgu, iekļaujošu un motivējošu informatīvu mācību vidi. Jāveicina izglītības sniedzēju specializācija, lai palielinātu izglītības pakalpojumu daudzveidību un sasniegtu vairāk mērķa grupu.

Lai attīstītu darba vidē balstītu mācību pieeju pieaugušo izglītībā, būtu jānosaka stimuli darba devējiem nodokļu atvieglojumu veidā.

Sadarbībai jābūt vērstai uz pieaugušo izglītības nepārtrauktības nodrošināšanu, nevis uz vienas konkrētas aktivitātes vai projekta īstenošanu. Šim nolūkam nepieciešams izveidot vienotus izglītības kvalitātes kritērijus un lietotājam draudzīgas datu bāzes, kas ļauj izvērtēt kopējos ieguvumus no mācīšanās, gan indivīda, gan sabiedrības attīstības dimensijās noteiktā laika posmā, prognozēt turpmākās indivīdu attīstības vajadzības un karjeras izaugsmes iespējas, kā arī izstrādāt nākamās prasmju attīstības ceļu posmus.

Iespējas

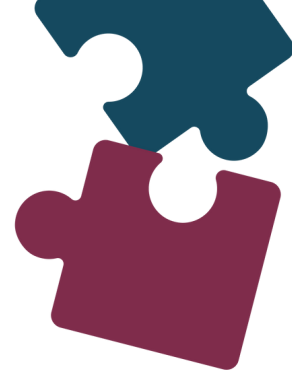
Jāuzsver, ka laika posmā no 2016. līdz 2023.gadam Latvijā ir izdevies mainīt līdz šim plaši izplatīto sabiedrības viedokli, ka pieaugušo izglītība ir pieejama tikai nelielai sabiedrības daļai un ka to var atļauties izmantot tikai ierobežots darba devēju, pašvaldību vai privātpersonu loks ar pietiekamiem ienākumiem.

Mūžizglītības kultūras kā viena no svarīgākajiem ES prasmju politikas virzieniem veicināšana Latvijā pēdējo sešu gadu laikā ir piedzīvojusi būtisku attīstību. Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka pieaugušo līdzdalība izglītībā Latvijā 2023.gadā ir būtiski pieaugusi. Vecuma grupā no 25 līdz 64 gadiem pieaugušo izglītībā iesaistīto īpatsvars pēdējo četru nedēļu laikā (pirms aptaujas veikšanas) **pieaudzis no 6,6% 2020.gadā līdz 10,7% 2023.gadā**, tādējādi pārsniedzot valsts izglītības attīstības plānošanas dokumentā (Izglītības attīstības vadlīnijās 2021. – 2027.) noteikto rādītāju (8%) -2024. gadā.

Viens no faktoriem, kas būtiski ietekmēja minēto pieaugumu, bija ESF un valsts budžeta finansētās pieaugušo izglītības iespējas, īpaši ESF projekts Nr. 8.4.1.0/16/I/001 «Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide», 2017 – 2023 (turpmāk – ESF projekts). Līdz tam bezmaksas mācību iespējas bija pieejamas tikai bezdarbniekiem un darba meklētājiem, ko nodrošināja Nodarbinātības valsts aģentūra. 2017. gadā aizsāktais ESF projekts, ko īsteno VIAA, kā sadarbības partnerus iesaistīja pašvaldības. Sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru, tika piesaistīti karjeras konsultantu pakalpojumi dalībniekiem. Kopumā mācībās iesaistījās **74 949 pieaugušie**. Pieaugušie ar zemu prasmju/zemu izglītības līmeni bija projekta prioritārā mērķa grupa. Pateicoties veiksmīgai sadarbībai ar pašvaldībām un citiem projekta partneriem, viņu iesaiste sasniedza **19%** no kopējā izglītojamo skaita.

Runājot par kopējo politikas plānošanu, lai nodrošinātu ātrākas un mērķtiecīgākas izmaiņas pieaugušo izglītībā valsts līmenī, 2023.gadā tika pieņemts lēmums izveidot Cilvēkkapitāla attīstības padomi, kuras sastāvā ir trīs ministri - ekonomikas, izglītības un zinātnes un labklājības ministri. Cilvēkkapitāla attīstības padome ir atbalstījusi Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādāto vadības modeli efektīvākai starpministriju sadarbībai, izveidojot starpnozaru Apvienoto pieaugušo izglītības koordinācijas komisiju, kas koordinē cilvēkkapitāla attīstības stratēģisko mērķu sasniegšanu.

Izaicinājumi

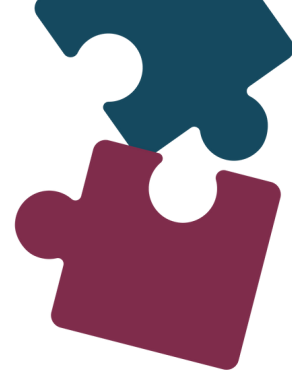
Iesaistītās ieinteresētās puses identificēja vairākus galvenos izaicinājumus prasmju pilnveides ceļu īstenošanai:

1.Nepietiekama ieinteresēto pušu motivācija iesaistīt izglītībā pieaugušos ar zemu prasmju/zemu izglītības līmeni. Darba devēji galvenokārt interesējas par jaunu, izglītotu un motivētu speciālistu pieņemšanu darbā. Pieaugušie ar zemu prasmju/zemu izglītības līmeni, kuri nesen ieguvuši vai paaugstinājuši kvalifikāciju, daudzos gadījumos netiek uzskatīti par atbilstošiem viņu negatīvās iepriekšējās pieredzes dēļ. Pieaugušie ar zemu prasmju/zemu izglītības līmeni biežāk nekā citi izglītojamie pamet mācības pirms pilnas programmas pabeigšanas, tādējādi radot finansiālus zaudējumus iesaistītajām izglītības iestādēm. Gan valsts, gan privātās izglītības iestādes, kas piedāvā pieaugušo izglītības iespējas, ar savu programmu piedāvājumu ir gatavas iesaistīties izglītības projektos, taču parasti neiegulda lielas pūles, lai iesaistītu pieaugušos ar zemām prasmēm un mācīšanās grūtībām.

2.Projektu pieeja pieaugušo izglītības aktivitāšu īstenošanā. Finanšu līdzekļu administrēšana noteiktām iniciatīvām ir deleģēta noteiktām ministrijām vai tās padotības iestādēm un ne vienmēr ir tieši saistīta ar citu ministriju vai valsts aģentūru īstenotajiem projektiem un pieaugušo izglītības iniciatīvām. Līdz ar to pastāv risks, ka līdzīga satura programmu piedāvājums var atkārtoties vairākos projektos, neradot papildu mācību iespējas un radot nevajadzīgu konkurenci. Tajā pašā laikā pieaugušajiem nav iespēju piekļūt kopējam un vienotam informācijas avotam par mācību iespējām. Tiek apkopoti nepieciešamie dati projektu lietderības izvērtēšanai (dalībnieku skaits, programmu pabeigušo dalībnieku skaits utt.). Taču šobrīd attiecīgie dati netiek apkopoti katra mācībās iesaistītā indivīda nepārtrauktas prasmju pilnveides ceļa dimensijā.

3.Iesaistīto pušu sadarbības mehānisma nenoteiktība. Iesaistīto pušu sadarbības mehānisms tiek veidots katram projektam atsevišķi, definējot katra partnera uzdevumus.

Risinājumi

Diskusiju laikā tika izteikti vairāki priekšlikumi aprakstīto izaicinājumu risināšanai.

- Lai sasniegtu dažādas pieaugušo mērķgrupas un nodrošinātu personalizētu komunikāciju visā novada teritorijā, **katrā pašvaldībā nepieciešams izveidot vietējos sadarbības tīklus**, iesaistot pašvaldības institūciju speciālistus, nevalstiskā sektora pārstāvjus, kopienas aktīvistus un vietējos uzņēmumus.
- Risinājums, kas sniedz atbildi vairākiem izaicinājumiem, varētu būt **vienotas izglītības iespēju tīmekļa platformas izveide**, kuras mērķis ir apvienot visu informāciju par pieejamajām pieaugušo izglītības programmām, to saturu, īstenošanas laiku, norises vietu, dalības nosacījumiem, karjeras konsultanta pakalpojumiem, iespējām saņemt darba piedāvājumu pēc programmas apguves.
- Mācību rezultātu atbilstībai darba tirgus vajadzībām ir jāīsteno kompetenta **izglītojamā prasmju un zināšanu novērtēšana**, kā arī karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu sniegšana, nodrošinot saikni starp darba devēju vajadzībām un mācību piedāvājumu, kas tieši saistītas ar konkrēta uzņēmuma vajadzībām un prasībām konkrētam amatam.

Ieinteresēto pušu sadarbībai jābūt vērstai uz **pieaugušo izglītības nepārtrauktības nodrošināšanu**, nevis uz atsevišķas aktivitātes vai projekta īstenošanu.

